

תוכן העניינים

4	אורלי נזר — ללא נראות: רכבת ההיסטוריוגרפיה התקדמה, והקרמיקה לא עליה המרוץ לקאנון: סדרת מאמרים על שדה הקרמיקה הישראלית (מאמר 7)
8	יאיר טלמור — ארכיון
10	יאיר טלמור — תערוכת עבודות חיילים פצועים בבית הנכות בצלאל 1950-1949
14	נעמי אופנהיימר — תוספת לארכיון
16	ענת נגב — סמדר כרמלי פורשת שטיח ריאיון עם אמנית
20	אנה כרמי — ירמיהו 54, סיפור בלשי - פרק שני
26	חנה הרצוג — Shapes from out Nowhere מוזיאון המטרופוליטן, ניו יורק ביקורי תערוכות
28	אפי גן — אין גבול: 60 יוצרים.ות בשלושה חללי תצוגה ביקורי תערוכות
34	מיכל ברקוביץ — על החתום יוכבד באר שבע ביקורי תערוכות
40	צוללת
50	יאיר לוי משוחח עם אוריאל כספי — חבלי יצירה ריאיון עם אמן
57	יבגניה קירשטיין מאמאקרימיקה
58	אפרת איל — סימפוזיון קוהילה Wood Firing Symposium
66	זהבה אדלסבורג משוחחת עם מיכל איתאל — אבני דרך ביקורי תערוכות
70	מיכל ברקוביץ — עץ ואדמה — נגרות קרמית טכנולוגיה

עורכת טליה טוקטלי
עורכת משנה עדי שבתאי פפו
עיצוב גרפי והפקה סטודיו רוני ורוני
עריכת טקסט קרן גליקליך

דפוס וכריכה קודף בע"מ
מו"ל עמותת אמנים יוצרים בישראל, אגודת אמני הקרמיקה בישראל

על הכריכה החיצונית: ניר דיק, הפוגה בגשם, 2019-2021, מיצב,
רדימייד, אורך 3 מ', כל יחידה 4 × 2 ס"מ, מתוך התערוכה 'אין גבול',
הגלריה העירונית ראשון לציון, צילום: שי הלוי

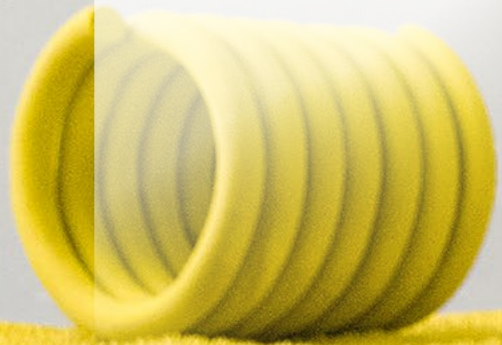
הערות והארות ניתן לשלוח אל: caai@bezeqint.net
נא לציין בנושא: תגובות 1280

חבלי יצירה

יאיר לוי משוחח עם
אוריאל כספי

Coils, פרט מתוך
Oasis (נווה מדבר), 2021,
53 × 56 × 56, צילום: האמן

Bunny, פרט מתוך **Pari-daiza** (פארי־דאיזה, גן תחום), 2021, 86 × 51 × 48, צילום: האמן

נעתי למעשה על שני ספקטרומים מקבילים: טווח הצורות בין הפסל, הכד והגוף, וספקטרום רעיוני שנע בין האנושי, הפוסט־אנושי וההיברידי. ביקשתי לבדוק את הגבולות בין כד לאובייקט ובין אובייקט לפסל, והאם גבולות אלה מיטשטשים בעשייה הקרמית העכשווית. בהמשך התעסקתי בעיקר בפיתוח רעיונות הצבה של אובייקטים קרמיים בחלל, ובהנחיית האמן וולטר מקונל (Walter McConnell) בדקתי כיצד העבודות מגדירות את החלל לכדי מיצב סיפורי וקוהרנטי.

ספר לי על הטכניקה שאתה עובד בה.

בחמש השנים האחרונות אני חוקר שיטות עבודות עתיקות, בין היתר שיטה שנקראת 'כד על חבל' (jarre à la corde). מקורה של הטכניקה, ששימשה לבניית כדים גדולים, באגן הים התיכון, אבל היא כמעט נכחדה בגלל התיעוש הנרחב ביבשת אירופה. על גבי שלד עשוי עץ אני מלפף חבל, ונוצרת מעין תבנית שמאפשרת לי ליצור חללים פנימיים וחיצוניים בו זמנית. לאחר שאני בונה את החומר על

מבחינה חומרית – הכלים והעזרים העומדים לרשות הקרמיקאי – וגם מבחינה אקדמית. בנוסף, בעשור האחרון הקרמיקה תופסת תאוצה בשדה האמנות, דבר שבא לידי ביטוי במספר התערוכות והגלריות המציגות קרמיקה ובקהל שמגלה עניין רב. לאחר סיום הלימודים בבצלאל זכיתי במלגת טוני הפברן (Tony Hepburn) לשנת לימודים בקרנברוק, אקדמיה יוקרתית לאמנויות במישגן, שם פעלו אמנים מובילים כמו ג'ון קנקו (Jun Kaneko) וריצ'רד דה־וור (Richard DeVore). בסיום שנת הלימודים הבנתי שמה שמעסיק ומעניין אותי זה לפתח את גבולות מרחב היצירה ולעבוד בקנה מידה גדול, ולכן עברתי לאלפרד, שם ניתן ליצור ללא גבולות.

מהו הנושא שרצית לפתח ולחקור בלימודיך לתואר שני?

עם תחילת לימודי באלפרד ריתקה אותי המטמורפוזה והקשר בין הכד לגוף. בעצתו של אמן הקרמיקה ההולנדי אנטון ריינדרס (Anton Reijnders), שהנחה אותי בשנת הלימודים הראשונה,

Dar - terra incognita (דאר - טרה אינקוגניטה), 2021, צילום: Brian Oglesbee

ובעידודה של ג'נט עלה לירושלים והחל את המסע המרתק שנבכך עולם הקרמיקה.

את היכרותו עם השיח העולמי בתחום הקרמיקה חב אוריאל לאמן הקרמיקה שמאי גיבש, שהיה בשבילו כמנטור בעקבות קשר משמעותי וארוך שנים. בהמלצתו פנה לקרמיקאית הדנית אנה מטה יורטהוי (Anne Mette Hjortshøj), ונסע להתמחות בסטודיו שלה באי בורנהולם (Bornholm). עוד התמחה אצל כריס גסטין (Chris Gustin), אחד מאמני הקרמיקה המובילים בארצות הברית.

עם סיום התואר שלך בבצלאל בחרת להמשיך את לימודיך בארצות הברית, מדוע?

כחלק מלימודי האקדמיים בבצלאל נסעתי לחילופי סטודנטים בארצות הברית, בבית הספר לעיצוב ברוד איילנד, שם נחשפתי לראשונה לעולם הקרמיקה האמריקאי. הבנתי שבארץ היכולת לממש את הפוטנציאל בקרמיקה מצומצם מאוד. בארצות הברית תחום הקרמיקה מפותח גם

בספטמבר 2021 הציג אוריאל כספי שתי תערוכות חשובות בניו יורק סיטי: תערוכת יחיד בגלריית Sculpture Space, שם הוצג המיצב 'אואזיס', ובמקביל מגוון עבודות שהוצגו ביריד ארמורי במנהטן (The Armory Show) – אחד הירידים החשובים לאמנות עכשוויות בניו יורק, בייצוג של Yossi Milo Gallery. כמו כן הוצגו עבודותיו בביאנלה ביפן.

אוריאל סיים באפריל 2021 לימודי תואר שני בבית הספר הגבוה לקרמיקה באוניברסיטת אלפרד, ניו יורק, ובסתיו יחל תכנית רידנסי בארצ'י בריי (Archie Bray Foundation) במדינת מונטנה – מרכז ותק נחשב לאמנות הקרמיקה בארצות הברית.

כבר כשהיה בן חמש יצר בחומר ולמד ציור ופיסול במוזיאון חיפה ובמסגרות שונות. בילדותו נפגש עם ד"ר ג'נט ג'ינו, מנהלת ומייסדת המרכז החיפאי לקרמיקה ואמנות – מפגש ששינה את מסלול חייו. לאחר הצבא נרשם ביוזמת סבתו לאקדמיה בצלאל,

The Fertile Crescent (הסהר הפורה), 2021, ימין 81 × 81 × 140, שמאל 71 × 107 × 122, צילום: Brian Oglesbee

גבי החבל, אני מפרק את השלד הפנימי ושולף את החבל. בניאלה האחרונה בתל אביב הצגתי גופים שנעשו בטכניקה הזאת, ואוצרי התערוכה היטיבו לתאר את תהליך העבודה באופן פואטי: "תהליך המתחיל בבנייה בשלד עץ המלוכף בחבל ומסתיים בריקון הקרביים וניתוק חבל הטבור, מאזכר לידה אנושית". במהלך השנים, תוך כדי מחקר ושימור של טכניקה עתיקה זו, הפכתי אותה מטכניקה לבניית כדים לטכניקה עיקרית לפיסול, והיא הפכה לכלי נוסף בארגו הכלים שלי, לצד שימוש חדשני במודלים ממוחשבים.

בתערוכה שלך המרחב הביתי נוכח מאוד. תוכל להרחיב?

לתערוכת הגמר באלפרד קראתי 'דאר – טרה אינקוגניטה' (דאר – טריטוריה לא ידועה). השתמשתי בשורש השמי דא"ר כשם שמאזכר מושגים כמו טריטוריה, בית, מגורים ומשפחה. המרחב הביתי הוא בשבילי מקור השראה עיקרי – חפצים וכלים מהמרחב הביתי נהפכים לאלמנטים פיסוליים ארכיטקטוניים

שכביכול מספקים את התנאים לקיומם במרחב לא טבעי. מהלך זה מסמל את ההשפעה האינטגרלית של ה'בית', ואיך אני, כאמן ויזואלי שעוסק באובייקטים, מפרש מושג זה ומפרק אותו למרכיביו. בחרתי בדרך שבה אובייקטים שימושיים מהסביבה הביתית שלי מופשטים ומוגדלים לקנה מידה מונומנטלי. ההפשטה היא עד כדי איבוד הצורה המזוהה עם האובייקט המקורי והפיכתו לאלמנט ארכיטקטוני מופשט שמגדיר את הטריטוריה הביתית.

כך למשל חיות בית וצעצועים נהפכים לפסלים מופשטים שמאכלסים את הטריטוריה של המיזב. בתהליך העיצוב של צמצום חיות בית כמו כלב, חתול, ציפור וארנב, הדימוי נהפך לאובייקט סמי-אבסטרקטי שחוץ מתפקידו הוויזואלי משמש לצופה כטריגר אינטלקטואלי להפעיל את החלל ולספר את הסיפור שלו בעצמו. כך בתערוכת הגמר שלי הצגתי בין היתר את המיזב 'פארידיזיה' (בפרסית עתיקה משמעות המילה פארי – סביב; ודאיזה – חומה). מונח זה משמש לתיאור של מרחב תחום או ספציפית גן תחום, וכולנו

מהלך זה מסמל את ההשפעה האינטגרלית של ה'בית', ואיך אני, כאמן ויזואלי שעוסק באובייקטים, מפרש מושג זה ומפרק אותו למרכיביו. בחרתי בדרך שבה אובייקטים שימושיים מהסביבה הביתית שלי מופשטים ומוגדלים לקנה מידה מונומנטלי.

מכירים את השורש הזה מהמילה העברית פרדס והמילה האנגלית פרדייז (Paradise) – גן עדן. זהו בית גידול אידיאלי של החי והצומח, המציע את התנאים הסביבתיים להתקיימות בתוך הכאוס. בדומה לבית גידול, המרחב הביתי מקיים את התנאים ההכרחיים לקיום, אבל לאו דווקא להתפתחות ולשגשוג.

מדוע במיזב הזה בחרת להשתמש בטכניקת לאסטריים?

הפסלים והאריחים מוזגים בויגוג לאסטר שמעניק פני שטח רפלקטיביים כמו מראה, וכך למעשה דמותו של הצופה משתקפת בעבודות, והוא הופך להיות חלק בלתי נפרד מהמיזב. כפי שצינתי קודם, מעניין אותי לחקור טכניקות עתיקות, ובין היתר את זיגוגי הלאסטר שהתפתחו מהמאה השישית ואילך במזרח התיכון, כשהאלכימאים ניסו לייצר זהב. פני השטח מצופים בשכבת זיגוג רווי מתכות יקרות, ובמהלך שרפת חיזור בתנור גז נהפכים לזיגוג רפלקטיבי מחליף צבעים. בחמש השנים האחרונות התחקיתי אחר רזי הטכניקה והתעמקתי ביישומה, לצד מחקר משותף שלי ושל חברי שמאי גיבש, מומחה בעל שם עולמי לטרה סיגילטה וטכניקות שרפה עתיקות.

תערוכת הגמר שלך כללה שלושה מיזבים נפרדים שהוצגו בגלריה. מה עומד מאחורי הבחירה להציג שלושה מרחבים נפרדים ומה מסמל כל מרחב?

מתוך התיאוריה הפיזיקלית של זמן, מרחב וחומר, שעמדה בבסיס המחקר הרעיוני שלי לתואר השני, הצעתי שלושה מרחבים שעוסקים ביחסים בין שלושת המושגים הללו. הפיזיקאי ג'ון וילר ניסח:

'המרחב-זמן אומר לחומר איך לנוע; החומר אומר למרחב-זמן איך להתעקם'. בהשראת הרעיון הזה הצעתי מיזבים שמבוססים על מערכת צירים, הלא היא רשת שתי וערב של רעיון/מושג לצד דימוי/אובייקט. רשת זו מאפשרת תנועה של נקודות הן באופן אקראי והן באופן תבניתי. לפעמים הנקודות האלה נפגשות ויוצרות הרמוניה וקוהרנטיות, ולעיתים כאוס ותגליות מקריות ובלתי צפויות. על פי קאנט (ביקורת התבונה הטהורה), המרחב והזמן הם קטגוריות שטבועות בסובייקט המתבונן. תפקידן להפוך רשמים חושיים לעצמים תבוניים שניתנים להגדרה. הזמן הוא אמצעי להגדרת השינוי שחל במרחב. המרחב והזמן אינם מנותקים מהתודעה החושבת אותם. הם אינם נתונים, או מובנים, מחוץ לתהליכים החומריים והסימבוליים המתארים אותם.

נוסף על המרחב-זמן 'פארידיזיה' שפורט למעלה, הוצגו בגלריה עוד שני מרחבים-זמנים נוספים: הראשון מסמל את האינטראקציה הבלתי אמצעית בין הצופה והאישיות של האמן. באמצעות מכשיר יצרתי במה של 400 אריחים שעליהם מוטבעת טקסטורה של טביעת האצבע שלי. במבט ראשון הטקסטורה נראית כאלמנט דקורטיבי-ארכיטקטוני, אך במבט קפדני מגלים חותם של חריצי טביעת האצבע. האריחים מחופים בטרסה סיגילטה מחרסית ישראלית 'מוצא', ומציגים את הקשר שלי לארץ ישראל. אני מזמין את הצופה לגלות יחד איתי את הטריטוריה המזרח-תיכונית שלנו. לכן למרחב-זמן הזה קראתי 'הסהר הפורה' – מושג אנגלו-סקסי המתאר אזור במזרח התיכון המוכר כערש הציוויליזציה האנושית, שבו התפתחו ושגשגו התרבות המערבית, הארכיטקטורה והמלאכות העתיקות.

המרחב-זמן השני, המוצב במרכז הגלריה, הוא 'האואזיס' (נווה מדבר). בשפת הקופטים העתיקה, שמוצאה בשפתם של המצרים הקדמונים, משמעות השם אואזיס זה מקום שמתגוררים בו, אזור פורה שמספק את תנאי המחיה לאדם ולחי. בהשראת צבעוניות המדבר המיזב כולו מוזג בצהוב מונוכרומטי עז, שמוזמן את הצופה לבוא ולחוות את המיזב אבל גם מרתיע ומרתיע. בסביבה הזאת הנחתי ותליתי חפצים דוממים מהמרחב הביתי – מכשירים, כלים ידי מעשה אדם, שאותם הגדלתי לכדי אלמנטים ארכיטקטוניים מונומנטליים, כפונקציה להגדרת המרחב הביתי. במרחב-זמן זה התעסקתי גם במתחים ובאיוונים

הקיימים בתוך המבנה המשפחתי והמרחב הביתי. הצבעוניות העזה מסמלת חום וחיים, אך בה בעת מהווה תמרור אזהרה: הצופה נתון בחוסר נוחות מול רוך הפסלים התלויים מעל שדה האריחים המחודדים.

עם סיום התואר השני, מהן תוכניותיך לעתיד?

שיטת ההצבה שפיתחתי היא כר פורה לעיצוב מרחבים עתידיניים – מרחבים שמכילים את העושר הבלתי נדלה של החומר הקרמי וגילוי של אופקים חדשים בזמן ובמרחב, תוך כדי טרנספורמציה של הצופה מפסיבי לאקטיבי. חיפוש האמת בעידן שלאחר הפוסט-מודרניזם הוא משימה קשה עבורי, כאמן שנדרש לנדוד אל מעבר לגנטיקה המוכרת של האדם וסביבתו, ולטעמי, הן מבחינה פילוסופית והן מבחינה מעשית, החומר – כמדיום ראשוני ובסיסי – הוא חומר בר-קיימה, הנכון והמתאים ביותר לחקר מורפולוגי עתידי. בעזרתו ניתן לענות לתנועות עכשוויות כמו הנאו-פוטוריזם, Cyborgism ואולי לעורר תנועות מקומיות שמשיבות לעבר כמו נאו-כנענים. אני קורא לעוד כנענים להצטרף לקהל האמנים המכורים לחומר הזה.

אוריאל ח' כספי (נ' 1994, חיפה) הוא בוגר תואר ראשון בהצטיינות מטעם המחלקה לעיצוב קרמי וזוכית באקדמיה לאמנות ועיצוב בצלאל, ירושלים (BFA); למד בבית הספר לעיצוב ברוד איילנד ובאקדמיה לאמנות קרנברוק, משיגן, בארצות הברית; ומוסמך בית הספר הגבוה לקרמיקה באוניברסיטת אלפרד, ניו יורק (MFA). כיום פועל במרכז לאמנות הקרמיקה ארצ'י בריי, במדינת מונטנה, ארצות הברית, ועבודותיו מוצגות בתערוכות בארץ ובח"ל. זוכה פרס קרן ראובן ועידית הכט לאמן צעיר לשנת תשע"ט. עמית המרכז החיפאי לקרמיקה ואמנות.

מעבודותיו ניתן להתרשם באתר האינטרנט:
www.caspiceramics.com
 ובעמוד האינסטגרם [caspiceramics](https://www.instagram.com/caspiceramics)